

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

A nyolcadik évfolyamosok számára

3.forduló

NÉV: _____

ISKOLA: _____

Figyelmesen dolgozz! Az utolsó feladatra legalább 10-15 perc időt szánj!

- I. A versből kölcsönzött betűkkel alkoss a meghatározásnak megfelelő szavakat!
Csak annyiszor használhatsz egy betűt, ahányszor előfordul a szövegben! (4 pont)

SUGÁRPEHELY

vizes föld: _____

majszol: _____

nehány: _____

beforradt sebhely nyoma: _____

- II. Olvasd el a versrészletet és válaszolj a kérdésekre!

Nől a dér, álom jár,
hó kering a fák közt.
Karácsonynak ünnepe
lépeget a fák közt.

Én is ládd, én is, ládd,
hóban lépegetnék,
ha a jeges táj fölött
karácsony lehetnék.

Hó fölött, ég alatt
nagy könyvből dalolnék
fehér ingben, mezitláb,
ha karácsony volnék.

- a, Milyen költői képeket találsz az első versszakban? Idézd! _____
(4 pont)

- b, Keress példát az ismétlésre! Másold ide! _____ (1 pont)

III. A levél elolvasása után válaszolj a kérdésekre!

Kedves Sándor,

(majdnem Sanyi futott a tollamra; hiszen Sanyi voltál mindig, s ez is maradtál barátainak. ...)

Úgy emlékszem, júniusban töltötted be ötvenedik évvedet, s most már szeptember van. Ám az idő... Egyik fiatalkori versedben ezt írtad:

már ezer éve élek én,
már ezer éve itt vagyok,
bálvány a szekrény tetején.

Egy fabábúról beszélsz, de tudom, hogy Rólad van szó. S aki így áll az időben, mi annak néhány hónap? És mi annak egyáltalán ötven év?

Nem is annyira születésnapod a legfontosabb e levél indítékai között. Ez csak ürügy és alkalom egy s más elmondására, amit már régóta magamban hordozok, de a közelség és a férfiszemérem nem engedte megfogalmaznom. Lám, a lírikus, aki verseiben folyton magát teregeti ki, néha tartózkodóvá, szégyenlőssé válik. Vagy talán gátlásossá a szavak felelőssége miatt, ha címzettjük olyasvalaki, mint Te, aki előtt pucérra vetkőznek igazságukkal vagy hamisságukkal.(...)

Több mint húsz esztendeje tart barátságunk, s idestova harminc éve ismerlek. Először csak verseidből s közös barátaink híradásaiból. Még ma is bennem bizsereg az a ritka lelkendezés, melyet a *Hideg van* és *A kő és az ember* kavart bennem. Te akkoriban a pécsi egyetem bölcsészkarán tanultál, én meg – életem egyik, de nem egyetlen ballépése folytán – a másik épületszárnyban jogászkodtam. Verseket régóta írtam már, de egyedül, tapasztaltabb barátok segítő szeme és keze nélkül, a keresés hínárjába belegabalyodva küszködtem.

Költészeted kinyilatkoztatásként hatott rám, a mögötte lévő ember fizikai közelsége sajátos akusztikát adott neki. Gyönyörködtem, fáradhatatlanul gyönyörködtem verseidben, melyeket 1938-ban újabb gyűjteményed, *A teremtés dicsérete* gyarapított. Hatalmába kerített világod, művészeted. Korai verseidnek majd mindegyikéből ma is tudok sorokat, strófákat. Lankadatlanul kérdezősködtem utánad, minden apró adat érdekelt. A személyes megismerés kezdeményezésétől azonban valami beteges félszesség visszatartott. 1939 táján végre találkoztunk. (...)

Aztán hamarosan a pécsi városi könyvtár vezetője lettél, s ettől kezdve szinte naponként együtt voltunk: elméledtünk, vitakoztunk mindenről, de főként a költészeztől. Még nem érted el a harmincat, és most, hogy felidézem egy-egy akkori véleményedet (számomra felszabadító tanítást), csodálkozva látom, hogy már akkor mennyi mindent tudtál, és milyen tisztasággal fogalmaztál.

Második verskötetem, *A hid panasza* talán meg sem született volna Nélküled. Még őrzöm a régi kéziratokat „iskolai osztályzataiddal”: 1–1/2–2–3 stb. – az akkori minősítés szerint. S megvan az a papírlap is, melyre kötetem tördelési sorrendjét felírtad.

Egybekapcsolt minket a *Sorsunk* szerkesztése is. Én ugyan a folyóiraton név szerint nem szerepeltem, de indulásától, 1941-től kezdve részt vettem a szerkesztési munkában. Veled, Lovász Pállal, Makay Gusztávval, majd később Bárdosi Németh Jánossal együtt, Várkonyi Nándor vezérlete alatt.

1943-ban elszakadtunk egymástól. Te hazamentél Csöngére, s én lettem utódod a városi könyvtár vezetésében. Ezt is elsősorban Neked köszönhettem. Te ajánlottál a város vezetőinek, mert segíteni akartál rajtam: láttad, hogy milyen keservesen bukdácsolok a közigazgatási munkakör paragrafuslabirintusaiban.

Aztán megint 1947–48-ban voltunk együtt Rómában, majd öt hónapon át. Oda már feleségeddel, Károlyi Amyval jöttél.(...)

Azóta ritkán találkoztunk, s levelet is alig-alig váltunk. De el kell mondanom, Te számomra változatlanul az vagy, aki voltál. S ha bármit csinállok, titokban arra gondolok, mit szólsz majd Te hozzá. Sietek megjegyezni, hogy ez semmiképpen sem szemléletem és hangom idomulását jelenti. Személyed, sajnos, elég gyakran s egyre megújulóan kíséri az a tévhit, hogy Te állítólag mindenkit a Magad képére és hasonlatosságára akarsz formálni. Aligha van nagyobb félreértés.

(...) Arra tanítottál – példával is –, hogy vegyük komolyan az írást, ne sajnáljuk tőle erőnket, legjobb képességeinket: életünket. Nagy szavaknak hatnak, s Te az ilyenektől borzadsz, de én minden feléd pislogásomban ennek a számonkérését érzem sugározni szemedből.

Különös, hogy mégis éppen komolyságot szeretik kétségbe vonni. Olyasmiket hallani Rólad, mintha te egy-egy versedet csak meghökkentésnek szántad volna. Tanúskodom melletted, hogy erről szó sincs. Nem vitás, hogy a művészi kifejezés problémái mindig módfelett izgattak. Egyszer – emlékszem –, nyilván valamiféle átmeneti fáradtság lelkiállapotában, azt mondtad nekem, hogy nincs kedved verset írni, mert mindent meg tudsz oldani, amit akarsz. Ekkortájt már foglalkoztál a *Táncdal*-lal és a *Hangcsoportok*-kal. Később sokat beszéltél is róluk. Hálás téma a gúnyolódásra és a lemosolygásra a „panyigai panyigai panyigai ű” vagy az „Ange amban ulanojje” és társai. De ha valaki végigélte volna Veled azokat a hosszú heteket, sőt hónapokat, melyekben e verskísérleteket formáltad, s nyomon követte volna ama, bizonyára elvileg kudarcra ítélte, makacs rohamokat a nyelv korlátai ellen a kifejezés határainak tágításáért: bizonyára nem jutna eszébe gúnyolódni és mosolyogni.

Igenis, komolyan kell venni e kísérleteket s a későbbieket is. De persze nem úgy, mint sokan, akik csak azért veszik komolyan őket, hogy mindjárt el is verhessék rajtuk és költőjükön a port. Nem az értelem ellen lázadtál Te – a magyar irodalom egyik legintellektuálisabb költője – ezekben a versekben. Éppen ellenkezőleg: a nyelv tartalmi-ritmikai-zenei anatómiáját, sőt fiziológiáját vizsgáltad az értelem legtisztább eszközeivel, a kifejezés lehetőségeinek gazdagítása érdekében.

(...)

Elsősorban az, hogy amit csináltál, okvetlenül jelentős. Költészetünk legnagyobbjai közt a helyed. Skálád imponálóan tág. Démonokat idézni éppúgy tudsz, mint kristályosan egyszerű gyermekhangon énekelni. (Vajon nem Bartók legközelebbi rokona vagy-e?)

Van olyan területe is a működésednek, melyen versenytárs nélkül állsz. Gyermekverseidre gondolok, s arra, hogy a legtöbbet megzenésített, mert a legjobban megzenésíthető magyar költő vagy.

Ha semmi egyéb érdemed nem volna, már ezért is kijárna a tisztelet és megbecsülés. Gyermekek tízezrei nevelődnek csodálatos muzsikájú és pszichológiájú soraidon, s tanulják meg belőlük a költészet nyelvét. Zeneszerzők raját ihletted és ihleted. Már-már szinte „kötelező”, hogy aki dalt komponál, Téged ne hagyjon ki szövegírói közül. S ezeket a dalokat – főként a kórusműveket – ugyancsak százak és ezrek éneklik.

Kedves Sándor, levelem elején vallomásfélét ígértem. Elmondását annak, mit köszönhetek Neked, mi vagy számomra. Úgy látom, ezúttal sem sikerült. Hadd hihessem mégis, hogy valamit talán törlesztettem.

Nincs születésnapjaid köszöntő jókívánságok nélkül. Ezekkel szeretnék búcsúzni én is.

Persze egészséget és munkakedvet kívánok mindenekelőtt, s megfelelő külső és belső körülményeket az íráshoz.

Nemcsak Neked, hanem Magunknak is kívánom továbbá, hogy foglald el végre irodalmunkban azt a helyet, ami megillet. Sokszor játszottam már azzal a gondolattal, hogy ha majd valaki ötven-hatvan év múlva mostani folyóiratainkat lapozgatja (főként a néhány év előttiéket), irodalmi közéletünket vizsgálja, nyilván lexikon után nyúl, s megnézi életrajzi adataidat. Mert bizony a jelekből alig derül ki, hogy Te most élsz és dolgozol. Pedig annyira gazdagok semmiképp sem vagyunk, hogy nélkülözhetnénk.

Végül – szintén magunknak is – kívánom, hogy írj, írj minél többet. Téged idézlek, Te figyelmeztetted rá:

de amit a papír-mezőn elmulasztok,
az Isten sem viszi énnélkülem véghez.

A régi meleg baráti szeretettel öllelek: Csorba Győző”

Forrás:

<http://dia.jadox.pim.hu/jetspeed/displayXhtml?offset=1&origOffset=1&docId=296&secId=27873&qdcId=3&libraryId=-1&filter=Csorba+Gy%C5%91z%C5%91&limit=1000&pageSet=1>

a, Milyen viszonyban van egymással a levél írója és címzettje? Válaszodat igazold egy idézettel!
(2 pont)

b, Milyen kötetcímekekkel jelentek meg Weöres Sándor versei? (3 pont)

c, Melyik városban és évben találkoztak először? (2 pont) _____

d, Milyen munkában vettek részt közösen? (1 pont) _____

e, Milyen munkát köszönhet Csorba Győző Weöres Sándornak? (1 pont) _____

f, Egy külföldi városban is töltöttek időt együtt: Mikor, hol, mennyi ideig voltak ott? (3 pont)_____

g, Milyen érdeme van Weöresnek a gyermekversek és a megzenésített versek területén? Idézd a megfelelő mondatokat!(5 pont)

IV. Olvasd el a verset, ízlelgesd a ritmusát!

Árok mellett
üszkös a fadereka,
üszkös a fadereka
kikorhadt.
Felhő-cápa
úszik az egeken át,
úzi a hegyeken át
a holdat.
Egyszer évig
fölmásznék,
mennyei cápát
horgásznék.(...) (Magyar etüdök 40)

a, Melyik őszi hangulatú Weöres-vers címe jut eszedbe e költemény ritmusáról? (1 pont)

(A másik vers ismeretében próbáld kitalálni az utolsó versszakot!)

b, Milyen napszak lehet? Melyik rész segít ennek eldöntésében? Másold ide! _____ (2 pont)

c, A versben szerepel ez a szó: fa. Milyen szólásokat, közmondásokat tudsz felidézni ezzel a kifejezéssel? Írj ide ötöt!

V. Elemezd az előző feladat versének első két sorát mondattani szempontból, készíts ágrajzot is! (6 pont)

VI. Fogalmazz meg 5 felszólító mondatot, melyet egy édesanya mondhat a gyerekének egy-egy hideg őszi vagy téli reggelen! (5 pont)

VII. A vásárolt vagy az általunk készített ajándék jobb? Fogalmazásodban sorolj fel két érvet az egyik, két érvet a másik lehetőség mellett. Legalább négy mondatot írhatsz, és ügyelj a formai-tartalmi szempontokra is!

Tartalom:
Szerkezet:
Stílus:
Helyesírás:
Külalak:
(10 pont)

Összesen: